

25 anys de cara al futur

Amb l'elecció de Miquel Alenyar com a president de l'entitat, l'Obra Cultural Balear celebra el seu XXV aniversari, amb el repte d'exigir de les institucions una voluntat ferma de dur a terme la normalització lingüística en tots els àmbits.

Xesca Sastre

L'Obra Cultural Balear celebra enguany el seu XXV Aniversari. Durant un quart de segle, l'entitat ha arreglat bona part de la intel·lectualitat del país, compromesa en la recuperació nacional de la cultura i la llengua de les Illes Balears. La iniciativa de Francesc de Borja Moll, el desembre de 1962, té el mèrit d'haver nas-

cut en una època difícil, a contra corrent, tal com apunta la seva filla Aina Moll, una de les primeres dones fundadores de l'OCB.

Ara, el 1987, l'Obra es planteja el repte d'exigir de les institucions una voluntat ferma de dur a terme la normalització lingüística en tots els àmbits. Tot i els avantatges respecte a l'any 62, encara queden per vèncer inèrcies i reticències.

perts que els ocupen. En aquests moments, per exemple, la comèdia de repertori, per bona que sigui, i per molt dignament i professionalment que sigui interpretada, és sistemàticament rebutjada per la *intelligentsia* barcelonina. No és més que un petit exemple col·laborador en aquest estat de confusió en què es mou tot. I el públic en participa —negativament— i li costa a vegades saber a quina carta jugar perquè sovint no entén les suposadament orientacions o motivacions que rep. Que, per tant, més d'una vegada es converteixen en desorientacions. I qui tingui culpa...

En aquest context, i molt a última hora, hi ha les xifres del cost de la tasca de Josep Maria Flotats. Unes xifres el secret de les quals ha estat fet servir fins i tot en el marc de la polèmica actor-crític, sense saber per quines raons de causa-efecte. Xifres que revelen dues coses fonamentals. Josep Maria Flotats està retribuït personalment en un nivell força superior al que és habitual a casa nostra, però no del tot en comparació al que esdevé a Madrid, per exemple. En segon terme, que el cost social de la seva tasca en relació amb el nombre d'espectadors és matissadament més baix que el de l'altre centre teatral institucional —Centre Dramàtic—. Dissortadament, ningú no reclama amb la mateixa insistència que ho fa amb Flotats, els *números* d'altres iniciatives públiques: Mercat de les Flors, Grec, etcètera. Segons les esmentades xifres, la diferència entre costos i ingressos és a la companyia de Flotats de 79 milions, fet que significa, repartit entre els 78.491 espectadors, una subvenció per plaça de 1.020 pessetes. Pel que fa al Centre Dramàtic de la Generalitat, l'altre i últim ens del qual es coneixen les xifres, la diferència és de 81.500.000 pessetes, que significa una subvenció per a cadascuna de les 72.350 localitats venudes de 1.120 pessetes.

Fa poc, a París, ha tingut lloc una mena de mercat internacional de l'espectacle. Encara que amb presència majoritària dels *productes* teatrals francesos, hi havia també una representació catalana significativa. El seu èxit, malgrat la seva escassa envergadura quantitativa, ha estat absolut. Joglars, Comediants, Tricicle, Curial, Dagoll-Dagom, i sobretot Pep Bou, el Doctor Tornabous —autèntica estrella de la manifestació— han estat centre d'atenció privilegiada i objecte de propostes de gires i actuacions arreu del món. El problema del teatre català té moltes arrels. Afortunadament, no és de creativitat. □

Francesc de Borja Moll.

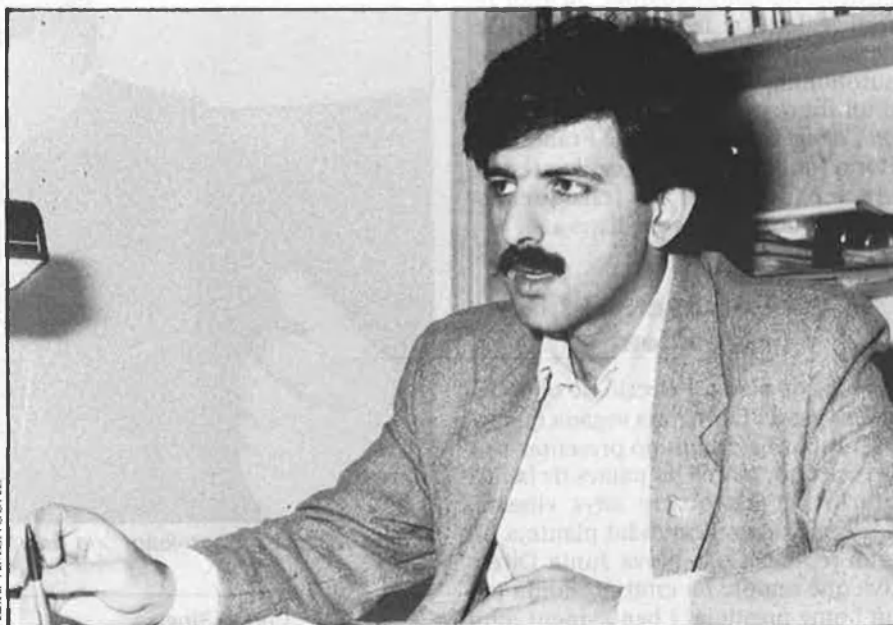
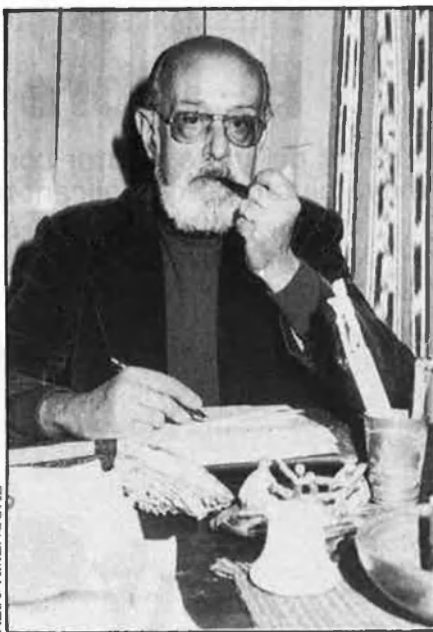
El curs de la història

Una de les primeres persones que feren costat a la iniciativa de Francesc de B. Moll fou Miquel Fullana, el qual, abans de la guerra, havia pres part en l'Associació per la Cultura de Mallorca i d'Esquerra Republicana. Francesc de B. Moll treballava en aquell temps en el *Diccionari Català-Valencià-Balear*, que havia iniciat Mossèn Alcover. En els orígens de l'OCB també hi trobem una figura important, el pare Bartomeu Oliver, un home perseguit durant la guerra pel seu ideari nacionalista. Pel cantó més moderat, hi havia Miquel Forteza, enginyer de camins i delegat del Ministeri d'Obres Públiques en aquell temps. Miquel Forteza

presidí de 1962 a 1970 l'OCB. Les primeres reunions es feren a casa seva, en un saló, presidit per l'oli de Felip V. Pura paradoxa de la història, però que explica amb una mica d'ironia Miquel Fullana, que assistia a les reunions i n'era el secretari.

La censura no aconseguí interrompre mai les activitats de l'OCB. Però eren vigilades. La secreta assistí també a l'homenatge que l'any 1964, l'OCB dedicà a Mossèn Alcover a Formentor. Malgrat les prohibicions del govern civil, es mantenia contactes amb l'Òmnium Cultural, que s'havia fundat un any abans a Barcelona. Els primers anys de l'OCB serviren per al retrobament de gent inquieta, vinculada encara amb l'ideari cultural de l'Associació per la Cultura de Mallorca, una generació, però, que no aconseguia comunicar-se amb els sectors més joves que també duïen a terme una resistència política i cultural. Quan morí el president de l'entitat, Miquel Forteza, l'any 1970, només quedaven 135 socis.

Antoni Mir, gerent de l'OCB. Dalt, Josep M. Llompart. A l'esquerra, Miquel Alenyar, al nou president.

Climent Garau, que presidí l'OCB de 1970 a 1976, reconeix que l'estat de l'OCB era més aviat decadent. I, tot i així, en pocs anys el període de Climent Garau es convertí en l'època més efervescent. Eren els moments dels partits polítics en la clandestinitat i de l'expansió de l'OCB en delegacions a Menorca i a pobles. Els partits buscaven la plataforma de l'OCB per a les seves reunions, per a la projecció tímida dels seus líders. Malgrat tot, la Junta directiva tractava de no deixar-se manipular, evitant els partidismes d'una excessiva esquerranització. Tot i així, Climent Garau hagué de respondre davant el jutge sobre una reunió il·legal de Comissions Obreres, on participà Camacho, a la seu de l'OCB, i que un diari local havia publicat. L'afer provocà les

dimissions d'alguns socis i més d'un maldecap al seu president.

D'aquell temps, Climent Garau recorda la tasca activa de l'OCB, les delegacions als pobles i a Menorca, les reivindicacions ecològiques a l'Albufera del Grau. Poc després, de l'OCB sorgí el Grup Ornitològic Balear...

L'escriptor Josep M. Llompart ocupà la presidència de l'OCB durant els anys de transició política (1976-1983). Llompart defineix l'època com una primavera civil, un temps d'eufòria on els partits polítics protagonitzaven el debat polític i cultural. L'escriptor recordava recentment, en un discurs, el desencís, el pessimisme i el passotisme posterior a tot aquell moment triomfal, que també es vivia a les Juntes; per això, Llompart destaca la continuïtat com una de les principals fites del seu període. Però malgrat la modèstia de

l'ex-president, cal recordar que durant el seu mandat, l'OCB organitzà el Congrés de Cultura Catalana (1977) i les Festes Populares Pompeu Fabra.

Amb Ignasi Ribas, advocat i penúltim president, l'Obra ha experimentat un canvi organitzatiu important. L'entitat ha esdevingut un grup de pressió clau en les reivindicacions culturals, tant en les campanyes puntuals —TV3—, com en aquells temes que han merescut un seguiment constant —ensenyament, normalització lingüística...

Amb i sense les institucions

Les campanyes a favor de la recepció de TV3 i dels programes en català de TV-2 des de Sant Cugat han aconseguit el consens de totes les forces

polítiques al Parlament. D'Alianza Popular al PSM, passant per Unió Majorquina i el PSOE, han signat conjuntament els pressupostos anuals destinats a finançar la xarxa de repetidors de Voltor, una associació germana de l'OCB que treballa per la normalització lingüística als Mitjans de Comunicació.

De fa tres anys, a iniciativa d'Antoni Mir, gerent de l'OCB, s'ha arribat a un conveni amb l'Ajuntament de Palma per a realitzar cursos de català a les barriades i coordinar un material didàctic que també s'elabora a l'OCB. La consellera de cultura, M. Antònia Munar, s'ha compromès també a planificar cursos per al funcionariat.

Segons Antoni Mir, sempre s'ha cercat la col·laboració institucional, en particular, d'ençà de l'existència de les institucions autonòmiques. Ja amb Jeroni Albertí, al front del Consell General Interinsular, durant la pre-autonomia, va fer possible la coedició d'un llibre polèmic, *Català o mallorquí, llengua o dialecte?*, de Francesc de Borja Moll. Els arguments d'aquest llibre rebatien totes les tesis pseudofilològiques dels «gonellistes».

Miquel Alenyar, el futur president

A finals d'any, l'elecció de nou president per a l'Obra, una vegada que Ignasi Ribas ha decidit no presentar-se a la reelecció, marca les pautes de la institució per als quatre anys vinents. L'elecció de nou candidat planteja un gran repte per a la Nova Junta Directiva que sempre ha estat presidida per un home prestigiat i ben avingut amb l'espectre d'associats.

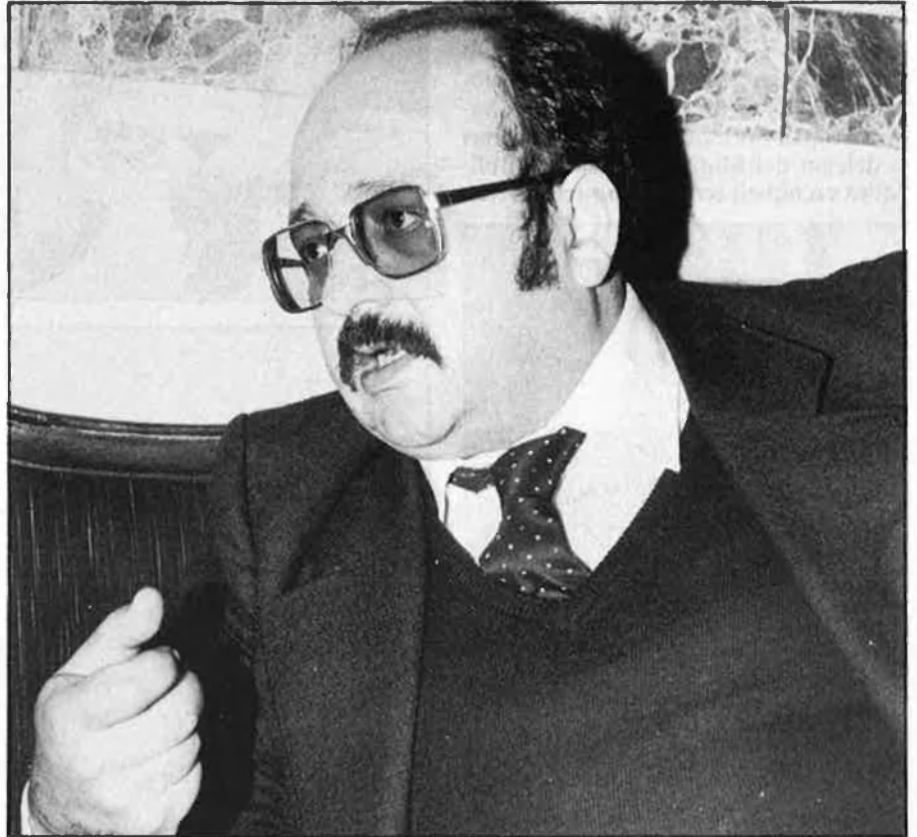
De fet, però, Miquel Alenyar, economista, és un home que compta amb un prestigi reconegut en la banca, gran aficionat a les arts plàstiques i a la història. Alenyar és autor de més de cent articles sobre economia a les Illes, els seus llibres són imprescindibles per a entendre l'economia illenca i, a més a més, és també un home de lletres i que no pertany, almenys de forma declarada, a cap partit polític.

Totes aquestes qualitats el converteixen en un president perfecte per a l'OCB. I sobretot, perquè no hi ha hagut cap altre candidat, a part d'ell. Per a ocupar la Nova Junta Directiva, es presenten les candidatures de Climent Picornell, Tomeu Colom, Pere Roselló i Bover (que actualment és secretari de l'entitat) □

LES BARCELONES DE VÁZQUEZ MONTALBAN

El llibre de Nadal

Definit pel mateix autor com «una crònica subjectiva de la meua ciutat, però implicant-hi totes les ciutats possibles que conté», s'ha presentat a Barcelona l'últim llibre, en castellà i alhora en català, de Vázquez Montalbán, «Barcelones».

Manuel Vázquez Montalbán, una doble edició de cara a Nadal.

Carles Singla

Barcelones és el títol del nou llibre de Manuel Vázquez Montalbán que Editorial Empúries acaba de treure, en edicions catalana i castellana, de cara a les festes nadalenques. Dimarts, primer de desembre, es va fer la triple presentació, al públic, a la premsa, i televisiva, amb la intervenció de l'autor a l'*Àngel Casas Show* de TV3.

El llibre, de gran format i amb tapa dura, ha estat acuradament dissenyat per Ferran Cartes, bon professional i habitual en els llibres d'Empúries, amb una arriscada coberta on el títol és escrit amb una combinació de diferents lletres que van de la R de marca registrada a la S de Tàpies sobre fons blanc. L'interior, magníficament il·lustrat, parteix d'un disseny en tres nivells, el central, on hi ha el gruix del llibre, i

dos nivells, superior i inferior, ocupats per il·lustracions i comentaris complementaris, amb referència al poder i l'alta cultura el primer, i als temes més populars, el segon.

El creador del detectiu Carvalho ha definit el llibre com «una crònica subjectiva de la meua ciutat, però implicant-hi totes les ciutats possibles que conté». També va destacar la superposició d'arqueologies i de cultures que es troben a Barcelona en un espai molt reduït.

L'alcalde Pasqual Maragall i el creador del mite de la ciutat dels prodigis, Eduardo Mendoza, van ser els protagonistes de la presentació del llibre, a la tarda a la casa Elizalde. Maragall no va assistir al dinar amb la premsa, però sí que ho va fer Mendoza, a més de l'autor, el dissenyador, Miquel Horta i Xavier Folch, responsables de l'editorial i figures periodístiques com Jo-